

УДК 341.231.145

DOI <https://doi.org/10.32847/ln.2020.11.41>

Громовенко К.В.

*кандидат юридичних наук,**ректор Міжнародного гуманітарного університету*

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ВІДОМЧИХ НОРМАТИВНИХ АКТАХ УКРАЇНИ

Становлення у ХХІ сторіччі міжнародних правових складових механізмів вищої освіти стає актуальним та водночас не вирішеним належним чином на фундаментному рівні питання доктрини міжнародного публічного права. За відповідних обставин ув'язаний за такими стандартами міжнародно-правовий науковий пошук не може бути повним без визначення специфіки реалізації таких приписів у національному правовому полі України, зокрема на рівні відомчих актів, схвалених насамперед Міністерством освіти і науки України (далі – МОНУ).

Хоча у цілому правовий вимір втілення міжнародних правових стандартів у гуманітарній сфері став предметом поглибленого аналізу в дослідженнях сьогоденних вітчизняних науковців, таких як Б.В. Бабін, М.О. Баймуратов, М.В. Буруменський, О.О. Гріненко та ін., акти МОНУ стосовно вищої освіти, схвалені з цих питань в останні роки досі не стали предметом спеціальних наукових досліджень у вимірі їх відповідності міжнародним стандартам.

Це зумовлює безперечну витребуваність наукового пошуку за цим напрямом, метою якого необхідно встановити ретельне висвітлення механізмів реалізації міжнародних стандартів вищої освіти у відомчих нормативних актах МОНУ. За таких умов обґрунтованим вбачається вирішення таких завдань статті як порівняльний аналіз міжнародних стандартів та національних відомчих актів з питань вищої освіти, визначення особливостей їх структури, змісту та механізмів регулювання.

Слід констатувати, що приписи законодавства України з питань вищої освіти розкриваються у нормотворчій, управлінській та програмній діяльності профільних органів влади, насамперед МОНУ. Положення про МОНУ, схвалене постановою Уряду України від 16 жовтня 2014 р. № 630, за власною структурою є типовим, при цьому у його ст. 2 серед правових засад діяльності МОНУ не вказуються міжнародні угоди України, а у ст. 3 жодне із завдань не є спрямованим на питання реалізації міжнародних стандартів або здійснення міжнародної взаємодії у сфері вищої освіти [1]. Така ситуація звісно не позбавляє МОНУ обов'язку керуватися у власній діяльності міжнародними договорами України, але при цьому характеризує ставлення нормо творця до питань міжнародних стандартів.

Лише у п. 7 Положення передбачене можливість взаємодії МОНУ, у процесі виконання покладених завдань, «відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій», а серед більш ніж ста функцій МОНУ п. 4 Положення у пп. 60, пп. 90-1 та пп. 90-2 вказує про розробку положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, співробітництво України з ЄС «у сфері освіти, науки, інновацій і технологій» та про участь України у Рамковій програмі ЄС з «Горизонт 2020», Програмі наукових досліджень та навчання Євратом (ці норми у Положення додані урядовою постановою № 225 від 05 квітня 2017 р.) [1]. Характерно що при цьому Положення не посилається на жоден міжнародний договір України у сфері вищої освіти та

на жоден механізм, утворений на базі таких договорів.

В відомчих актах МОНУ можна спостерігати відображення окремих процесів реалізації міжнародних стандартів вищої освіти. Зокрема варто вказати на Порядок проведення моніторингу якості освіти, затверджений наказом МОНУ від 16 січня 2020 р. № 54, що запроваджує у вимірі окремої складової зовнішній моніторинг на міжнародному рівні, насамперед шляхом участі України в міжнародних порівняльних дослідженнях. МОНУ за цим Порядком має організує участь закладів освіти у таких дослідженнях; водночас конкретних механізмів здійснення моніторингу на міжнародному рівні Порядок не передбачає [9]. Це робить згадані у вказаному порядку заходи, у вимірі можливого моніторингу на міжнародному рівні, певною мірою декларативними.

Також слід навести Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, схвалене наказом МОНУ від 11 липня 2019 р. № 977. Цим актом становиться вимога експерту, який здійснює акредитаційну експертизу освітньої програми у закладі вищої освіти, знати Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості вищої освіти в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2015), адже саме за ними мають використовуватися критерії оцінювання програми. Власне щодо змісту самих критеріїв Положення вимагає перевіряти відповідність обсягу освітньої програми та окремих освітніх компонентів, визначену саме у кредитах ЄКТНС, наявність визначення у програмах «чітких та зрозумілих правил» визнання результатів навчання в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, згідно з Конвенцією про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні 1997 р. [2]. Можна відзначити цей вітчизняний нормативний акт, як один з небагатьох, що прямо посилається на відповідні міжнародні угоди у сфері освіти.

Ретельніше аспекти міжнародних стандартів та міжнародної співпраці відображені у Положенні про експертні групи та Комісію з питань проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності, затвердженому наказом МОНУ від 12 березня 2019 р. № 338. Цей акт встановлює для експертів показники оцінювання, які включають кількість статей працівників закладу у наукових виданнях, які індексуються у наукометричних базах, коефіцієнти впливовості цих журналів, кількість закордонних патентів, кількість проектів, у рамках програми «Горизонт 2020» тощо [1]. Загалом відсилання до наукометричних баз вбачається традиційним для відомчих актів з питань вищої освіти.

У той же час параметри інтегрованості закладу вищої освіти у світовий освітньо-науковий простір визначене у Методиці оцінювання наукових напрямів закладів вищої освіти під час проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності, затвержені й тим самим наказом МОНУ 2019 р. № 338. Методика передбачає, серед іншого, облік тематики співробітництва із зарубіжними партнерами, відомості про просування результатів на український та світовий ринки, про замовників, з якими встановлено «попередні договірні відносини» [1]. Водночас вказане адміністрування питань взаємодії з міжнародними партнерами вбачається таким, що утворює на заклади вищої освіти додаткове управлінське навантаження.

Також Методика в якості параметрів визначає чисельність працівників навчального закладу, які є членами редакційних колегій наукових видань, що індексуються у наукометричних базах даних, кількість таких видань, засновником або співзасновником яких є відповідний заклад освіти, кількість публікацій працівників закладу у індексованих наукових виданнях, а також й у зарубіжних періодичних наукових виданнях країн Організації економічного співробітництва та розвитку

[1]. Таке посилення на наукометричні бази даних, характерне для відомчого регулювання вітчизняної вищої освіти, вочевидь має метою сприяння пошуків обміну досягненнями наукових досліджень освітян, а отже й академічних обмінів та академічної мобільності

Варто вказати, що питання наукометричних баз Scopus та Web of Science Core Collection також відображені у відомчих актах МОНУ з питань встановлення фаховості видань та оприлюднення результатів дисертацій. Зокрема слід навести відповідні приписи Переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказом МОНУ від 15 січня 2018 р. № 32, який у ст. 6 відносить до категорії «А» наукові періодичні видання України, що входять до зазначених наукометричних баз.

Крім того Перелік встановлює вимогу для усіх наукових фахових видань надавати кожному опублікованому матеріалу міжнародного цифрового ідентифікатора DOI (Digital Object Identifier), мати web-сайт видання з українським та англійським інтерфейсами, бути включеним до «профільних міжнародних наукометричних баз даних», рекомендованих МОНУ. Також Перелік ставить вимоги до публікацій в закордонних виданнях вчених, що будуть здійснювати рецензування поданих для публікації матеріалів та будуть членами редакційної колегії видання [10]. Характерною у такому вимірі відомчого регулювання є не лише увага до міжнародних наукометричних баз, але й ретельна регламентація аспектів видання освітянами власних наукових розвідок.

Подібні вимоги становить наказ МОНУ від 23 вересня 2019 р. № 1220, що регламентує питання опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Зокрема до наукових публікацій, які розкривають основний зміст докторської дисертації, цей наказ приписує серед іншого відносити статті у закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection або Scopus. Крім того вказаний наказ встановлює ієрархію значу-

щості для здобувача таких закордонних публікацій згідно віднесення видання до першого, другого чи третього квартиля (Q1, Q2 чи Q3) відповідно до міжнародних класифікацій, таких як Journal Citation Reports. Водночас для кандидатської дисертації цей наказ вказує інші вимоги, а саме наявність щонайменше одної статті в періодичних наукових виданнях інших держав, ЄС або Організації економічного співробітництва та розвитку, до яких прирівнюються публікації у виданнях інших країн, індексованих у базах даних Web of Science Core Collection або Scopus [12]. Цей відомчий акт відрізняється не тільки згадкою про наукометричні бази, але й вказівкою на відмінності у класифікаціях видань в таких базах.

Також варто навести Порядок встановлення квот для здобуття вищої освіти іноземцями та особами без громадянства в межах обсягів державного замовлення відповідно до міжнародних договорів України, схвалений наказом МОНУ 02 грудня 2019 р. № 1498. Цей Порядок не поширюється на іноземців, що постійно правомірно проживають Україні, але у ст. 1 містить застереження про те, що він не застосовується до громадян держави-агресора [7]. Водночас Україна з 2014 р. не розірвала з Російською Федерацією наявні договори у сфері освіти, колективні та двосторонні, зокрема й міжвідомчі, й наразі нема відомостей про відповідну роботу МОНУ із цього напрямку. Це робить актуальним питання виконання таких договорів МОНУ за умов збереження їх формальної дії.

Цей Порядок також запроваджує категорію квоти для іноземців як визначеної частини обсягу бюджетних місць, яка використовується для прийому іноземців, що прибувають в Україну з метою навчання відповідно до міжнародних договорів. Також Порядок встановлює порядок визначення квот МОНУ та іншими центральними органами влади, у сфері управління яких перебувають заклади вищої освіти. Водночас МОНУ за Порядком залишає за собою координацію роботи цих

органів, пов'язану з прийомом іноземців на навчання. При цьому квоти за Порядком встановлюються лише для денної форми навчання, першого здобуття певного ступеню вищої освіти в Україні, не поширюються на здобуття іноземцями ступеня магістра на основі ступеня бакалавра, здобутого за іншою спеціальністю, не встановлюються повторно після відрахування особи через неуспішність [7]. Отже МОНУ встановило в Порядку істотні обмеження навчання іноземців, зокрема й не передбачені окремими відповідними двосторонніми міжнародними угодами України.

За ст. 9-11 Порядку МОНУ щороку здійснює моніторинг чинних міжнародних договорів і узагальнює інформацію щодо навчання іноземців для планування кількості місць державного замовлення, необхідних для їх прийому на наступний рік. Про наявні квоти МОНУ щороку до 15 грудня інформує відповідальні органи іноземних держав, з якими укладені міжнародні договори, та/або представництва цих держав, акредитовані в Україні, при цьому вказуються вимоги до кандидатів та перелік необхідних документів. Також МОНУ щороку до 31 березня приймає пропозиції від таких органів чи представництв цих держав, щодо потреби у підготовці фахівців за ступенями вищої освіти [7]. Можна констатувати, що цей Порядок таким чином відображає аналогічні механізми двосторонніх міжнародних угод України з питань освітньої співпраці, але без урахування специфіки окремих угод.

У ст. 12-15 Порядку встановлюється режим роботи Комісії з розподілу квот для здобуття вищої освіти іноземцями та особами без громадянства в межах обсягу державного замовлення, що створюється в МОНУ. Саме на таку Комісію (й аналогічні комісії інших опашнів влади) Порядок покладає розгляд поданих документів кандидатів на навчання та надання пропозицій щодо встановлення квот прийому іноземців вітчизняним університетам, при цьому МОНУ надається право звертатися із запитом до інших органів влади щодо узгодження питання встановлення квот

на навчання у медичних та мистецьких освітніх установах [7]. Таким чином центральним органом влади, що реалізує відповідні договірні приписи, є МОНУ, хоча це не передбачене Положенням про МОНУ.

За ст. 17 Порядку МОНУ надсилає, згідно із встановленими квотами, до закладів освіти незалежно від їхнього підпорядкування листи з прізвищами іноземців, рекомендованих до зарахування, за відповідними ступенями вищої освіти та спеціальностями. При цьому зарахування в межах встановлених квот здійснюється щороку до 30 вересня, а у разі неможливості прибуття вступників з поважних причин, місця державного замовлення, зберігаються до моменту їх прибуття, але не пізніше ніж до 31 жовтня поточного навчального року.

Якщо іноземці потребують мовної підготовки, то за ст. 20 Порядку вони зараховуються на підготовчі факультети або відділення закладів вищої освіти на підставі листів МОНУ, квота для здобуття ними відповідного ступеня вищої освіти встановлюється вже на наступний рік. У випадку відмови іноземців від навчання або їх неприбуття до навчання, заповнення або повернення невикористаних місць державного замовлення, у кожному окремому випадку заклад освіти може здійснити, за Порядку, виключно за погодженням з МОНУ [7]. Отже у вищевказаному Порядку передбачене розподіл невикористаних місць державного замовлення фактично у не регламентованому відомчими актами режимі, що становить відповідні істотні ризики.

Також вказані питання відображені й в щорічних актах МОНУ, таких як Умови прийому для здобуття вищої освіти в 2020 році, затверджені наказом МОНУ від 11 жовтня 2019 р. № 1285. Цей акт оперує категорією квоти для іноземців, як для тих, які прибувають на навчання відповідно до міжнародних договорів, так й для закордонних українців згідно посвідчення, які не проживають постійно в Україні. Також ці Умови містять згадку про можливість перерахунку кредитів ЄКТС для вступу молодших спеціалістів та

дозволяють зараховувати у якості вступного іспиту з іноземної мови мовними сертифікатами, наданими не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій мовної освіти [11]. Цікаво, що питання навчання закордонних українців не отримали такої ретельної відомчої регламентації МОНУ, як навчання іноземців за двосторонніми договорами.

Водночас у відомчих актах МОНУ порівняно мало уваги приділяється аспектам міжнародної співпраці у сфері електронних баз даних. Зокрема у Порядку забезпечення доступу закладів вищої освіти і наукових установ до електронних наукових баз даних, затвердженому наказом МОНУ від 27 лютого 2019 р. № 269 такі механізми не передбачені. Це певною мірою контрастує із наведеним у Порядку визначенням електронних наукових баз даних, як наукометричних, бібліографічних та реферативних баз, що використовують інструменти наукометрії задля відстеження цитованості наукових публікацій. Також Порядок відніс до таких баз пошукові системи, які «формують статистику, що характеризує стан і динаміку показників затребуваності, активності та індексів впливу діяльності окремих учених і наукових організацій» [8].

Питання міжнародної співпраці не підіймаються й у поточній редакції Положення про електронні освітні ресурси, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01 жовтня 2012 р. № 1060 [4], Положення про Національну освітню електронну платформу, затвердженого наказом МОНУ від 22 травня 2018 р. № 523 [5]. Така позиція МОНУ вбачається істотним недоліком з питань забезпечення ефективності міжнародної співпраці у сфері вищої освіти.

Варто додати, що міжнародні стандарти вищої освіти враховуються й у відомчих актах інших органів влади, прикладом чого слід вважати Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, схвалене наказом цього

міністерства від 09 січня 2020 р. № 4. За цим Положенням (п. 1.2, п. 1.3) освітньо-професійна, освітньо-наукова, професійна програма підготовки військових фахівців зумовлена кількістю кредитів ЄКТНС, необхідних для виконання цієї програми, а навчальний план підготовки військових фахівців закладу вищої освіти має включати перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТНС, які становлять тридцять годин кожен. При цьому резерв навчального часу мав становити не менше двох кредитів ЄКТНС на рік навчання [6].

Отже слід вказати на такі отримані висновки. МОНУ є ключовим центральним органом виконавчої влади, відповідальним за реалізацію в Україні міжнародних стандартів вищої освіти та міжнародної співпраці у цій сфері. Водночас Положення про МОНУ 2014 р. відповідні повноваження міністерства практично не регламентує. Певна частина приписів відомчих актів МОНУ міжнародного виміру носять декларативний характер та не передбачають практичних механізмів реалізації, а передбачене цими актами адміністрування питань взаємодії закладів вищої освіти з міжнародними партнерами формує додаткове управлінське навантаження на галузь.

Основною формою згадування у відомчих актах МОНУ аспектів міжнародної співпраці є відсилання до міжнародних наукометричних баз, зокрема у сферах оцінки якості освітнього процесу, встановлення фаховості видань та оприлюднення результатів дисертацій. Регламентовані актами МОНУ аспекти навчання іноземців за рахунок бюджетних коштів та державного замовлення вбачаються єдиною сферою де міжнародні угоди України реалізуються на відомчому рівні. Водночас запроваджені у відомчих актах МОНУ механізми у цій сфері не у повній мірі відповідають умовам усіх чинних двосторонніх угод України, ці механізми залишають широкі дискреційні можливості для службових осіб МОНУ. Наступна реалізація міжнародних стандартів вищої освіти у профільні відомчі нормативні акти України має стати підґрунтям для нових досліджень.

Анотація

У статті відзначено, що розвиток вітчизняної нормативної бази щодо вищої освіти та відповідно відображення в ньому міжнародних стандартів й механізмів міжнародної співпраці є вкрай обсяжним правовим феноменом. Автором доводиться, що Міністерство освіти і науки України (далі – Міністерство) є ключовим центральним органом виконавчої влади, відповідальним за реалізацію в Україні міжнародних стандартів вищої освіти та міжнародної співпраці у цій сфері. Водночас вказується, що Положення про Міністерство 2014 р. відповідні повноваження міністерства практично не регламентує.

Автором досліджене відображення міжнародних стандартів вищої освіти у Положенні про електронні освітні ресурси 2012 р., Порядку формування Переліку наукових фахових видань України 2018 р., Положенні про Національну освітню електронну платформу 2018 р., Порядку встановлення квот для здобуття вищої освіти іноземцями та особами без громадянства в межах обсягів державного замовлення відповідно до міжнародних договорів України 2019 р., Положенні про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти 2019 р., Порядку проведення моніторингу якості освіти 2020 р. тощо.

У статті відзначено, що певна частина приписів відомчих актів Міністерства міжнародного виміру носять декларативний характер та не передбачають практичних механізмів реалізації, а передбачене цими актами адміністрування питань взаємодії закладів вищої освіти з міжнародними партнерами формує додаткове управлінське навантаження на галузь.

Основною формою згадування у відомчих актах Міністерства аспектів міжнародної співпраці є відсилання до міжнародних наукометричних баз, зокрема у сферах оцінки якості освітнього процесу, встановлення фаховості видань та оприлюднення результатів дисертацій. Регламентовані актами Міністерства аспекти навчання іноземців за рахунок бюджетних коштів та державного замовлення вбачаються єдиною сферою де міжнародні угоди України реалізуються на відомчому рівні. Водночас запроваджені у відомчих актах Міністерства механізми у цій сфері не у повній мірі відповідають умовам усіх чинних двосторонніх угод України, ці механізми залишають широкі дискреційні можливості для службових осіб Міністерства.

Ключові слова: академічні обміни, академічна свобода, визнання дипломів, вища освіта, міжуніверситетська співпраця, право на освіту.

Gromovenko K.V. Implementation of International Standards of Higher Education in Regulations of the Government of Ukraine

Summary

The article notes that the development of the domestic regulatory framework for higher education and, accordingly, the reflection of international standards and mechanisms of international cooperation is an extremely extensive legal phenomenon. The author proves that the Ministry of Education and Science of Ukraine is a key central executive body responsible for the implementation of international standards of higher education and international cooperation in this field in Ukraine. At the same time, it is indicated that the Regulations on this Ministry, 2014 do not regulate the relevant powers of the Ministry.

The author studied the reflection of international standards of higher education in the Regulations on Electronic Educational Resources, 2012, the Procedure for Forming the List of Scientific Professional Publications of Ukraine, 2018, the Regulations on the National Educational Electronic Platform, 2018, the Procedure for Setting Quotas for Higher Education by Foreigners and Stateless Persons within the Scope of the State Order in Accordance with International Agreements of Ukraine,

2019, the Regulations on Accreditation of Educational programs, which Provide Training for Higher Education, 2019, the Procedure for Monitoring the Quality of Education, 2020, etc.

The article notes that some of the provisions of departmental acts of the Ministry on issues of the international cooperation are declarative in nature and do not provide practical implementation mechanisms, and provided by these acts administration of higher education institutions with international partners creates additional management burden on the industry. The main form of mention in the departmental acts of the Ministry of aspects of international cooperation is the reference to international scientometric databases, in particular in the areas of assessing the quality of the educational process, establishing professionalism of publications and publication of dissertations.

The aspects of education of foreigners at the expense of budget funds and the state order regulated by acts of the Ministry are seen as the only sphere where international agreements of Ukraine are implemented at the departmental level. At the same time, the mechanisms introduced in departmental acts of the Ministry in this area do not fully meet the conditions of all current bilateral agreements of Ukraine, these mechanisms leave wide discretionary opportunities for officials.

Key words: academical exchanges, bilateral programs, higher education, inter-university cooperation, recognition of diplomas, right to education.

Список використаних джерел:

1. Про державну атестацію закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності: наказ Міністерства освіти і науки України від 12 березня 2019 р. № 338, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 червня 2019 р. за № 689/33660 // Офіційний вісник України. 2019. № 54. Ст. 1895.
2. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 08 серпня 2019 р. за № 880/33851 // Офіційний вісник України. 2019. № 65. Ст. 2245.
3. Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України: постанова Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-p> (Last accessed: 15.05.2020).
4. Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси: наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01 жовтня 2012 р. № 1060, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05 жовтня 2012 р. за № 1695/22007. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12> (Last accessed: 15.05.2020).
5. Про затвердження Положення про Національну освітню електронну платформу: наказ Міністерства освіти і науки України від 22 травня 2018 р. № 523, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 11 червня 2018 р. за № 702/32154. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0702-18> (Last accessed: 15.05.2020).
6. Про затвердження Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти: наказ Міністерства оборони України 09 січня 2020 р. № 4, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05 березня 2020 р. за № 250/34533 // Офіційний вісник України. 2020. № 22. Ст. 826.
7. Про затвердження Порядку встановлення квот для здобуття вищої освіти іноземцями та особами без громадянства в межах обсягів державного замовлення відповідно до міжнародних договорів України: наказ Міністерства освіти і науки України 02 грудня 2019 р.

- № 1498, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2020 р. за № 153/34436 // Офіційний вісник України. 2020. № 15. Ст. 612.
8. Про затвердження Порядку забезпечення доступу закладів вищої освіти і наукових установ до електронних наукових баз даних: наказ Міністерства освіти і науки України від 27 лютого 2019 р. № 269, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 06 травня 2019 р. за № 463/33434 // Офіційний вісник України. 2019. № 39. Ст. 1394.
 9. Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 16 січня 2020 р. № 54, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2020 р. за № 154/34437 // Офіційний вісник України. 2020. № 15. Ст. 613.
 10. Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України: наказ Міністерства освіти і науки України від 15 січня 2018 р. № 32, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 06 лютого 2018 р. за № 148 // Офіційний вісник України. 2018. № 20. Ст. 677.
 11. Про затвердження Умов прийому для здобуття вищої освіти в 2020 році: наказ Міністерства освіти і науки України від 11 жовтня 2019 р. № 1285, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 02 грудня 2019 р. за № 1192/34163 // Офіційний вісник України. 2019. № 97. Ст. 3249.
 12. Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук: наказ Міністерства освіти і науки України від 23 вересня 2019 р. № 1220, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 08 жовтня 2019 р. за № 1086/34057 // Офіційний вісник України. 2019. № 81. Ст. 2780.